

Απαντήσεις Πανελλήνιες 2017 Ιστορία

Ανθρωπιστικές Σπουδές

Τομέας Ιστορίας "ρούλα μακρή"

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

- α. Εκλεκτικοί: Στην εθνοσυνέλευση του 1862-1864 μικρή απήχηση είχε ο πολιτικός σχηματισμός των Εκλεκτικών. Οι Εκλεκτικοί ήταν μια ετερόκλητη παράταξη ... σταθερές κυβερνήσεις. (σχολ. βιβλ. σελ. 77)
- β. Στρατιωτικός Σύνδεσμος: Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας ... μέσω της Βουλής. Υπό την πίεση του Συνδέσμου η Βουλή ψήφισε ... τις επιδιώξεις του. (σχολ.βιβλ. σελ. 86-87 και 88)
- γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής: Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης (30 Ιανουαρίου 1923) ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη ... της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμών.

ΘΕΜΑ Α2

- α. 2
β. 6
γ. 1
δ. 5
ε. 4

ΘΕΜΑ Β1

- α. Στη δεκαετία του 1880 τα κόμματα ήταν αρκετά πιο συγκροτημένα απ' ό,τι στο παρελθόν. ... στα συμφέροντα κάθε κοινωνικής ομάδας. (σχολ. βιβλ. σελ. 82)
- β. Για την επιλογή των υποψηφίων βουλευτών, δηλαδή για την τοποθέτηση συγκεκριμένων υποψηφίων στο «ψηφοδέλτιο» ... προέρχονταν και από τα κατώτερα στρώματα. (σχολ. βιβλ. σελ. 82-84)

ΘΕΜΑ Β2

- α. Μία από τις παραμέτρους που η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων έλαβε υπόψη για την αποκατάσταση των προσφύγων ήταν τα αντικειμενικά κριτήρια. Η ΕΑΠ διέκρινε την αποκατάσταση των προσφύγων σε αγροτική (παροχή στέγης και κλήρου στην ύπαιθρο) και αστική (παροχή στέγης στις πόλεις). Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία-βιομηχανία κ.τ.λ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία ... δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών αντί εργατικού προλεταριάτου. (σχολ. βιβλ. σελ. 154)

- β. Από την Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη ... εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές. (σχολ. βιβλ. σελ. 154)

ΘΕΜΑ Γ1

- α. Δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν να ταράξουν πάλι την πορεία των κρητικών πραγμάτων: η προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και η ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. Η κυβέρνηση της Κρήτης σε διάγγελμά της προς τον Κρητικό λαό υπογράμμισε πως τα δύο αυτά εξωτερικά γεγονότα οδήγησαν στην άρση των τελευταίων εμποδίων για την πλήρη ένωση με την Ελλάδα. Τόνισε, ωστόσο, πως σε κάθε περίπτωση ο Κρητικός λαός οφείλει να δείξει πως αυτό το μεγάλο βήμα δεν θα διασαλεύσει την δημόσια τάξη, αλλά αντιθέτως, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, με πατρική φροντίδα τα συμφέροντα των μουσουλμάνων θα περιφρουρηθούν. Το διάγγελμα επικαλούνταν την εμπιστοσύνη του προς τον Κρητικό λαό για την εκτέλεση αυτής της υποχρέωσης.

Ο ίδιος ο Βενιζέλος, σύμφωνα με το κείμενο Α σε χειρόγραφη προκήρυξή του τη νύχτα της 22ας Σεπτεμβρίου 1908, με αφορμή την ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο καλούσε τους συμπατριώτες του να προσέλθουν άοπλοι στα Χανιά την επομένη το μεσημέρι, προκειμένου να δρομολογηθεί η ένωση της νήσου με την Ελλάδα. Κατέληγε επευφημώντας το ελληνικό έθνος και την Κρητική Ένωση. Η ελληνική κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη υπέδειξε στους Κρήτες την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων, για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα. Σε λαϊκή συγκέντρωση στα Χανιά εγκρίθηκε ομόφωνα το πρώτο ψήφισμα της ένωσης και η Κρητική Κυβέρνηση εξέδωσε με τη σειρά της επίσημο Ψήφισμα (24 Σεπτεμβρίου 1908). Στο κείμενο του ψηφίσματος η Κυβέρνηση της Κρήτης επιδοκίμαζε το αλύγιστο φρόνημα του Κρητικού λαού, κήρυσσε, αρχικά, την ανεξαρτησία και στη συνέχεια την ένωση με την Ελλάδα, η οποία θα αποτελεί «αδιαίρετο και αδιάσπαστο Συνταγματικό Βασίλειο». Παρόλα αυτά υπήρχε εντολή για τη διοίκηση της νήσου να εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά της.

Για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη, σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση. (Προαιρετικά: Η Ελληνική Κυβέρνηση, για να μην προκαλέσει διεθνείς περιπλοκές με την αντίδραση της Τουρκίας, απέφυγε να αναγνωρίσει επίσημα την ένωση και περιορίστηκε σε παρασκηνιακές οδηγίες στη νέα Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης.)

(σχολ. βιβλ. σελ. 217)

- β. Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες της Τουρκίας, οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν αντέδρασαν δυναμικά και φάνηκαν να αποδέχονται σιωπηρά τις νέες εξελίξεις. Δεν προχώρησαν όμως σε καμιά επίσημη αναίρεση του πολιτικού καθεστώτος, όπως το είχαν υπογράψει το 1898.

Το κείμενο Δ χαρακτηρίζει μάλιστα τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων ως διαλλακτική. Ενώ, αρχικά, δεν αναιρούνταν το

πολιτικό καθεστώς του 1898, στη συνέχεια τόνιζαν μετά από διαβουλεύσεις ότι θα συζητηθεί με την Τουρκία το Κρητικό ζήτημα, αρκεί να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των μουσουλμάνων. Η αναβολή των διαπραγματεύσεων αποδεικνύει τη μεταστροφή της στάσης τους. Από την άλλη πλευρά, η Τουρκία διεκδικούσε την απόλυτη διευκρίνιση των ευρωπαϊκών επιδιώξεων. Ειδικά, οι Νεότουρκοι εθνικιστές επιθυμούσαν ένα διπλωματικό θρίαμβο μέσω της ματαίωσης της ένωσης, που θα λειτουργούσε ως ισοστάθμιση στη διπλωματική τους ήττα στα δύο διεθνή γεγονότα (την προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και την ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας).

Αυτή η αναβλητικότητα στις διαπραγματεύσεις με στόχο την ένωση δεν στάθηκε εμπόδιο στην απόφαση απόσυρσης των τελευταίων στρατευμάτων των Δυνάμεων από τη νήσο, γεγονός που επιβεβαιώθηκε στις 30 Ιουνίου και στις 24 Ιουλίου του 1909, πάντα με την προϋπόθεση της προστασίας των μουσουλμάνων, της διαφύλαξης της έννομης τάξης και της επικυριαρχίας του σουλτάνου.

Όταν όμως υψώθηκε στο φρούριο του Φιρκά η ελληνική σημαία, οι Μ. Δυνάμεις απαίτησαν αμέσως την υποστολή της. Η Κυβέρνηση της Κρήτης δεν υπάκουσε και παραιτήθηκε. Και καθώς δεν βρέθηκε Κρητικός να υποστείει την ελληνική σημαία, οι Μ. Δυνάμεις αποβίβασαν στρατιωτικό άγημα, το οποίο απέκοψε τον ιστό της.

(σχολ. βιβλ. σελ. 218)

ΘΕΜΑ Δ1

- α. Μετά τη σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές περιοχές του ελληνικού χώρου κατά το 18ο αιώνα ακολούθησαν δύσκολα χρόνια, με αποκορύφωμα τη δεκαετία της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1830). Στη διάρκεια των συγκρούσεων, ο ελληνικός εμπορικός στόλος μετατράπηκε σε πολεμικό και **πολλά πλοία καταστράφηκαν. Ταυτόχρονα**, οι δρόμοι του εμπορίου έκλεισαν και τα παραδοσιακά ναυτικά κέντρα γνώρισαν την καταστροφή (Ψαρά, Γαλαξίδι) ή την παρακμή. **Εντούτοις, η Ύδρα και οι Σπέτσες διατήρησαν ένα αξιοσημείωτο αριθμό πλοίων χωρητικότητας άνω των 10.000 τόνων η κάθε μια, παρά την απώλεια μεγάλου ποσοστού του εμπορικού τους στόλου.**

Από την ακμάζουσα προεπαναστατική ναυτιλία απέμειναν λίγα πράγματα. Το κυριότερο από αυτά ήταν η προδιάθεση για τη θάλασσα και η γνώση των ναυτικών υποθέσεων. Σε τέτοιο βαθμό, **μάλιστα, που, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Λεονταρίτης, η ναυπηγική κατέστη νευραλγικό κέντρο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στην αυγή της ανεξαρτησίας. Ακολουθώς, αναπτύχθηκαν σπουδαία ναυτικά κέντρα με επικεφαλής τη Σύρο και το Γαλαξίδι καθώς και οι Σπέτσες, η Ύδρα και ο Πειραιάς αρχικά με μικρότερη δυναμική. Μάλιστα στη Σύρο σύμφωνα με το κείμενο Α κατασκευάστηκαν πάνω από 260 πλοία την περίοδο 1827 – 1834. Αντίπαλον δέος της Σύρου ήταν το ναυτικό κέντρο της κωμόπολης του Γαλαξιδίου, το οποίο εντυπωσίασε την περίοδο 1840 – 1870 καθώς αύξησε πέντε φορές το στόλο του όπως φαίνεται και από τα**

ποσοτικά δεδομένα του πίνακα φτάνοντας να κατέχει 320 ιστιοφόρα. Αποτέλεσε, σύμφωνα με το παράθεμα το κυριότερο ναυτικό κέντρο της Δυτικής Ελλάδας το οποίο στήριζε την οικονομική του ευημερία στην παραγωγή και εκμετάλλευση των ιστιοφόρων.

(σχολ. βιβλ. σελ. 20)

- β. Στο ελληνικό κράτος, στη θέση των παλιών κέντρων που παρήκμασαν, αναδείχθηκαν νέα. Το πιο σημαντικό απ' αυτά ήταν η Σύρος, η οποία στη διάρκεια της Επανάστασης δέχθηκε κύματα προσφύγων, κυρίως από τη Χίο, **οι οποίοι ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με την ναυπηγική**. Η στρατηγική θέση του νησιού, στο κέντρο του Αιγαίου και πάνω ακριβώς στις διαδρομές που συνέδεαν τα Στενά και τη Μαύρη Θάλασσα με τους μεσογειακούς δρόμους του εμπορίου, συνέβαλε στη δημιουργία ισχυρότατου -όχι μόνο για τα ελληνικά μέτρα- ναυτιλιακού κέντρου. **Με αποτέλεσμα, όπως επισημαίνεται στο κείμενο Γ, να ανθίσει το διαμετακομιστικό εμπόριο στο νησί αυτό, ειδικά οι εισαγωγές**. Τα εισαγόμενα προϊόντα από Ανατολή και Δύση κατέληγαν να αποτελέσουν τα βασικά αγαθά που τροφοδοτούσαν την ελληνική ενδοχώρα. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι υπήρχε αποθήκη διαμετακόμισης (transit) όπου φυλάσσονταν οι παραγγελίες των ντόπιων εμπόρων καθώς και ναυπηγείο που τόνωνε ιδιαίτερα την τοπική οικονομία. Σημαντικό ήταν και το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό του νησιού. Μάλιστα αριθμητικά δεδομένα μαρτυρούν πως ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ερμούπολης ήταν το έτος 1850 7.650 άτομα και μόνο οι 1000 από αυτούς εργάζονταν στα ναυπηγεία, γεγονός που καταδεικνύει τον πρωταγωνιστικό χαρακτήρα των ναυπηγικών εργασιών στο νησί.

Επίσης, στην ανάπτυξη αυτή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η δυναμική παρουσία και δραστηριότητα των ελληνικών παροικιών στα κυριότερα εμπορικά κέντρα της περιοχής: στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στις εκβολές του Δούναβη, στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη και αργότερα στην Αίγυπτο.

(σχολ. βιβλ. σελ. 20-21)

Σχολιασμός θεμάτων

Τα θέματα της ιστορίας προσανατολισμού κρίνονται σαφή και βατά για τους καλά προετοιμασμένους υποψηφίους των εξετάσεων. Καλύπτουν όλα τα εξεταζόμενα κεφάλαια χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερα συνδυαστική προσέγγιση. Συγκεκριμένα, από την Α' ομάδα οι ορισμοί ήταν αναμενόμενοι, αν και η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής είχε ζητηθεί και το 2016. Η αντιστοίχιση δεν παρουσίαζε δυσκολία. Οι ερωτήσεις ανάπτυξης είχαν δύο υποερωτήματα η κάθε μια. Αξιοσημείωτο είναι ότι το θέμα Β1 στο β υποερώτημα δεν διευκρίνιζε ως προς τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων βουλευτών αν αναφερόταν στο κόμμα ή στους εκλογείς, γεγονός που δημιουργεί διχογνωμία σχετικά με την απάντηση από το σχολικό βιβλίο. Βέβαια, με τον ίδιο τρόπο είχε τεθεί στη Β' ομάδα θεμάτων στις επαναληπτικές εξετάσεις του 2008. Από τη Β' ομάδα το θέμα Γ1 θύμιζε πολύ το θέμα Δ1 του ΟΕΦΕ 2017 και προερχόταν από το κεφάλαιο για το Κρητικό ζήτημα. Τέλος, το θέμα Δ1 προερχόταν από το κεφάλαιο για την οικονομία του 19^{ου} αιώνα χωρίς όμως κάποια δυσκολία.

